

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»
Навчально-науковий інститут психології**

Кафедра психології

Царук Яна Юріївна

УДК 37.015.3:005.32

Кваліфікаційна робота

Мотивація до навчання як чинник адаптації студентів до навчання в умовах
ЗВО

053 «Психологія»
«Екстремальна та кризова психологія»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних доробок. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело _____ Я.Ю.Царук

Науковий керівник

Апішева Амінет Шабанівна, кандидат
психологічних наук, доцент кафедри психології

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
Помилка! Закладку не визначено.	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ	МОТИВАЦІЇ
НАВЧАННЯ.....	ДО
	Помилка! Закладку не визначено.
1.1. Мотивація особистості як соціально-психологічне явище.....	Помилка! Закладку не визначено.
1.2. Мотивація до навчання.....	Помилка!
	Закладку не визначено.
1.3. Адаптація студентів до навчання в закладі вищої освіти.....	Помилка! Закладку не визначено.
Висновки до розділу 1.....	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИКА АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗВО	
	Помилка! Закладку не визначено.
2.1. Організація та методи дослідження ...	Помилка! Закладку не визначено.
Висновки до розділу 2	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ	У ЗАКЛАДІ
ОСВІТИ.....	ВИЩОЇ
	Помилка! Закладку не визначено.
3.1. Рекомендації щодо підвищення мотивації студентів до навчання в умовах ЗВО	Помилка! Закладку не визначено.
3.2. Розробка програми, спрямованої на підвищення рівня адаптації студентів	

до навчання в умовах
ЗВО.....**Помилка! Закладку не
визначено.**

Висновки до розділу 3**Помилка! Закладку не визначено.**

ВИСНОВКИ.....**Помилка! Закладку не визначено.**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ.....**Помилка! Закладку не
визначено.**

ДОДАТКИ.....**П
омилка! Закладку не визначено.**

РЕФЕРАТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
«МОТИВАЦІЯ ДО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК АДАПТАЦІЇ
СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗВО»

Дослідження проблеми мотивації актуально на фоні загального суспільного запиту на формування особистості, яка була б творчою та ідейно націленою. Це відбулося через об'єктивні та практичні вимоги сучасного суспільства.

Дослідження мотивації має велике значення, оскільки зміни в економічних і соціальних умовах стимулюють розвиток ініціативності та відповідальності, але можуть також спричинити негативні наслідки, такі як прояви зверхності та недооцінка досягнень з одного боку та інфантильність та безпорадність з іншого. Ці процеси, викликані соціально-політичними трансформаціями, потребують компетентної оцінки з боку психологічної науки.

Термін «мотивація» входить в понятійний апарат багатьох наук: філософії, психології, соціології, біології, фізіології, медицини і займає значне місце в системі комплексного вивчення людини.

Мотивація студентів – складне явище, пов'язане з перебудовою стереотипів поведінки, а часто й особистості. Гнучкість мотиваційних систем людини нерідко виявляється недостатньою.

На процес психологічної мотивації студентів впливають наступні індивідуальні властивості особистості: емоційний стан та емоційна стабільність особистості, рівень самооцінки, вольова активність та комунікативні уміння.

В сучасних психологічних дослідженнях особливості адаптації студентської молоді щодо динаміки, змісту, критеріїв, видів та результатів адаптації (Дворяшина М., Колесова А., Андреева Д., Середя Т., Землякова Т., Габдреева Г., Мацкевич А., Соловйова А. та ін.).

Питання, пов'язані з дослідженням мотивації до навчання як чинника адаптації студентів до навчання в умовах ЗВО, присвятили свої праці такі науковці як Апішева А., Бокерц М., Горбунова В., Дечі Е., Занюк С., Климчук В., Левченко Т., Нірмейер Р., Штепа О. та ін. Окрім індивідуальних властивостей студентів, на процес адаптації впливає ще й форма навчання, бо студенти денної форми, на відміну від заочників, можуть разом жити в гуртожитку, ходити на пари, в їдальню, частіше й за інших умов контактують між собою, і з викладачами, відповідно швидше й краще звикають до навчання в умовах ЗВО. Особливу увагу треба приділяти тому, як швидко та вдало першокурсники адаптуються до умов навчання, бо від цього залежить чи продовжуватимуть вони навчання за обраною спеціальністю у конкретному ЗВО. Виходячи з важливості зазначених питань, був здійснений вибір теми роботи “Мотивація до навчання як чинник адаптації студентів до навчання в умовах ЗВО”.

Мета: Теоретичне та емпіричне дослідження мотивації до навчання як чинника адаптації студентів до навчання в умовах ЗВО.

Завдання:

1. Теоретично дослідити мотивацію особистості як соціально-психологічне явище;
2. Розглянути мотивацію до навчання;
3. Висвітлити особливості адаптації студентів до навчання;
4. Емпірично дослідити роль мотивації студентів до навчання як чинника адаптації студентів-першокурсників різних форм навчання до умов здобуття освіти у ЗВО;
5. Розробити програму підтримки адаптації студентів до навчання у закладі вищої освіти.

Об'єкт: мотивація особистості.

Предмет: роль мотивації студентів до навчання як чинника адаптації студентів до навчання в умовах ЗВО.

У **вступі** обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи; розкрито методологічні та теоретичні засади дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення кваліфікаційної роботи; представлено дані щодо структури й обсягу кваліфікаційної роботи.

У першому розділі **«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ»** проаналізовано основні підходи до вивчення проблеми мотивації до навчання, обґрунтовано модель мотиваційної сфери особистості, структуровано психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери особистості.

Теоретичне дослідження мотивації особистості як соціально-психологічного явища дозволило з'ясувати наступне.

Мотиваційна сфера є складним конструктом, що відображає внутрішні зв'язки та взаємозв'язки між потребами, мотивами та цілями особистості. Потреби виступають як стимули, що виникають в результаті недостатності або дефіцитів у фізіологічних, психологічних або соціальних аспектах життя людини. Мотиви є чинниками, які спонукають особистість до певних дій або досягнення цілей з метою задоволення цих потреб, направляють поведінку особистості та впливають на її вибір дій. Мотиви можуть бути внутрішніми або зовнішніми. Мотиваційна сфера є важливим аспектом психологічної структури особистості, який визначає спрямованість та ефективність її поведінки.

Розгляд мотивації до навчання дозволив нам дійти висновку, що мотивацію студентів до навчання у ЗВО слід розглядати і як процес, і як результат.

Особливості адаптації студентів до навчання включають те, що необхідною умовою для швидкої адаптації першокурсника до ЗВО є його мотивація до постійного та інтенсивного вдосконалення, до оновлення і розвитку власних здібностей і якостей, що передбачає наявність умінь усвідомлювати власні емоційні ресурси.

Допомогти студенту увійти в соціум ЗВО з мінімальними втратами та швидко адаптуватися до його вимог – одне із завдань соціально-психологічного супроводу студентів на першому курсі.

У другому розділі **«ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИКА АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗВО»** висвітлено організаційно-методичні засади діагностичного дослідження особливостей мотиваційної сфери студентів за окремими показниками, подано аналіз результатів дослідження.

Результати дослідження показали, що багато студентів не досягли високого рівня адаптації до навчання. Хоча студенти денної форми мають трохи кращі показники, різниця не є значною. Умови життя та навчання у ЗВО, особливо після складних подій, які відбулися в країні, ускладнюють адаптацію студентів незалежно від форми навчання.

Студенти денної форми мають високий рівень адаптації тільки у 29% студентів, середній рівень у 24% студентів, та низький рівень у 47% студентів. Серед студентів заочної форми, ми бачимо такі результати: по адаптації високий рівень та середній рівень у 24% студентів, низький рівень у 52% студентів. Вони зазнають труднощів при встановленні міжособистісних контактів.

За методикою «Вивчення мотивації навчання у ЗВО», серед студентів денної форми шкала «здобування знань» переважає у 42%) та у студентів заочної форми у 29%. Оволодіння професією студентів денної форми у 35%, та у заочної форми 29%. Отримання диплому переважаю у 23% студентів денної форми, та 42% студентів у заочної форми.

Щоб визначити рівень готовності до навчання в університеті та рівень адаптації у навчальній групі, ми запропонували методику «Адаптованість студентів в вузі». Результати за методикою показують нам, що у студентів денної форми навчання – високі показники адаптованості до навчальної діяльності у 59%. Низькі показники до навчальної діяльності – 41%. Високі показники за шкалою адаптованості до навчальної групи – 47%. Низькі

показники за шкалою адаптованості до навчальної групи у більшості студентів – 53%.

Студенти заочної форми, показали такі результати: високі показники до навчальної діяльності – 35%. Низькі показники за цією шкалою показало – 65% студентів. Високі показники за шкалою адаптованості до навчальної групи показали – 29%. Низькі показники за шкалою адаптованості до навчальної групи показали – 71%.

На основі аналізу методики вивчення мотивів навчальної діяльності для студентів денної та заочної форм навчання були зроблені такі висновки:

1) головними мотивами для обох форм навчання є прагнення до знань та саморозвитку, що підкреслює їхню загальну важливість для студентської мотивації;

2) денна форма навчання відзначається більшою акцентуацією на досягнення успіху та соціальне визнання порівняно із заочною формою;

3) студенти заочної форми більше зацікавлені у мотивах влади та впливу, що може бути пов'язано з їхніми особистісними та професійними цілями;

4) мотиви статусу та інші аспекти мають менший вплив на мотивацію студентів у порівнянні з іншими аспектами, наведеними в дослідженні.

Якщо порівнювати денну та заочну форму, то показники у денної форми, трохи кращі, але різниця не велика. Студенти денної форми навчання проводять більше часу в університеті, спілкуються з однолітками та намагаються вступити в студентське життя. Оцінюючи отримані результати, слід брати до уваги, що зараз умови навчання відрізняються від минулих років, адже після повномасштабного вторгнення в нашу країну, ми всі маємо адаптуватися до нових умов життя, і студенти не є виключенням. Повітряні тривоги, відключення світла, відвідування пар та консультацій онлайн, великий рівень стресу – це чинники, які ускладнюють адаптацію студентів всіх форм навчання.

У результаті дослідження мотивації до навчання серед студентів

умовах ЗВО було виявлено, що частина студентів поки що не адаптувалися до нового середовища після школи та не відчують сильного впливу групи. Порівнюючи денну та заочну форми навчання, було виявлено, що показники у студентів денної форми трохи вищі, але різниця не значна. Це пояснюється тим, що студенти денної форми проводять більше часу в університеті та активніше взаємодіють з однолітками. Однак, умови, які супроводжуються подіями минулих років, такі як повномасштабне вторгнення, повітряні тривоги, відключення світла та великий рівень стресу, ускладнюють адаптацію студентів незалежно від форми навчання. Всі ці фактори змушують студентів переглянути свої пріоритети та змінити плани навчання на інші плани.

У третьому розділі **«ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»** обґрунтовано методичні матеріали та тренінги спрямовані на вирішення актуальних проблем адаптації першокурсників, а також на набуття ними знань та навичок у процесі участі в різних формах позанавчальної діяльності.

Важливим чинником у підвищенні мотивації студентів до навчання є збагачення навчального матеріалу інформацією про останні дослідження та розробки у світовій науці, нові теорії та винаходи, актуальні проблеми і сучасні напрямки розвитку науки в цілому і в конкретній дисципліні.

Робота вищих навчальних закладів у сфері адаптації першокурсників виявляє важливе значення для їхнього успішного навчання та реалізації потенціалу. Виявлено, що першокурсники починають відчувати дискомфорт через труднощі навчання після перших місяців навчання, але цей процес зазвичай завершується успішною адаптацією за рік. Роль педагогів, кураторів і наставників полягає у наданні допомоги першокурсникам у пристосуванні до нових умов навчання та життєдіяльності, використовуючи різноманітні форми позаурочної діяльності.

Було розроблено програму підтримки адаптації студентів до навчання у закладі вищої освіти. Програма адаптації має на меті створення оптимальних

умов для успішної адаптації першокурсників, включаючи заохочення розкриття індивідуальних особливостей, розвиток соціальних навичок та підтримку позитивного ставлення до себе.

Програма включає різні напрямки діяльності, такі як робота з групами та індивідуальна робота з першокурсниками, організація заходів для створення позитивного емоційного клімату та сприяння соціальній та волонтерській діяльності.

Висновки до кваліфікаційної роботи

1. Мотивація грає вирішальну роль у процесі адаптації студентів до навчання. Вона впливає на їхній ставлення до навчальних завдань, рішення та зусилля, які вони вкладають у досягнення успіху. Коли студенти відчують сильний внутрішній стимул до здобуття знань і досягнення своїх цілей, вони більш ефективно впорядковують свій час, відчують більшу самодисципліну і наполегливість у вирішенні навчальних завдань. На відміну від зовнішніх факторів, які можуть тимчасово мотивувати, внутрішня мотивація є більш стійкою та довготривалою, сприяючи сталому розвитку та успішному виконанню навчальних завдань. Таким чином, підтримка внутрішньої мотивації студентів є важливим аспектом створення сприятливого середовища для їхнього навчання та особистісного розвитку.

2. Мотивація студентів до навчання може бути визначена різноманітними зовнішніми та внутрішніми факторами. Зовнішні стимули, такі як підтримка викладачів, батьків чи друзів, можуть надихати студентів на досягнення успіху та підтримувати їхній інтерес до навчання. Однак внутрішні фактори, такі як особистісні потреби та цінності, грають так само важливу роль. Наприклад, студенти, які відчують сильну потребу в саморозвитку або мають ціннісні орієнтації, спрямовані на досягнення знань та професійного росту, можуть мати більшу внутрішню мотивацію до навчання. Таким чином, мотивація студентів є комплексним явищем, яке виникає внаслідок взаємодії зовнішніх та внутрішніх чинників, і варто

розглядати обидва аспекти для створення сприятливих умов для навчання та розвитку студентів.

3. Адаптація студентів до умов ЗВО визначається багатьма чинниками, серед яких ключовим є мотивація до навчання. Це процес формування режиму функціонування особистості, спрямований на успішне виконання основних завдань, зокрема, навчання та виховання. Важливо, щоб студенти мали позитивне ставлення до навчального процесу та були мотивовані досягати успіху в своїй освітній діяльності. Психологічна адаптація студентів до умов ЗВО включає в себе управління стресом, підвищення самооцінки та мотивації до навчання. Успішна адаптація залежить від того, як студенти впорядковують свої емоції та оцінюють свої можливості.

Процес адаптації до навчання у ЗВО - явище вельми складне та багатогранне. Це не просто звикання до нового середовища, а й активне пристосування до нових вимог, ролей та соціальних зв'язків. Основні процеси адаптації:

1) Навчально-пізнавальна адаптація: освоєння нових методів навчання, стилів викладання та систем оцінювання; розвиток навичок самостійної роботи, дослідницької діяльності та критичного мислення; здатність адаптуватися до різного темпу та складності навчальних програм.

2) Соціально-психологічна адаптація: встановлення нових соціальних зв'язків та друзів; формування власної ідентичності та самоусвідомлення в новому середовищі; взаємодія з викладачами та адміністрацією ЗВО; пристосування до нового ритму життя та побуту.

3) Емоційно-вольова адаптація: вміння долати емоційний стрес, тривогу та невпевненість; здатність мотивувати себе до навчання та досягнення поставлених цілей; розвиток дисципліни та відповідальності.

4) Фізична адаптація: збереження здоров'я та працездатності в умовах нового режиму дня та навчального навантаження; формування здорових звичок харчування, сну та фізичної активності.

Також, важливо зауважити, що швидкість та легкість адаптації у кожного студента індивідуальні. На процес адаптації впливають багато

факторів, таких як особистісні якості, рівень підготовки, соціальна підтримка та умови навчання. Допомогти студенту увійти в соціум ЗВО з мінімальними втратами та швидко адаптуватися до його вимог – одне із завдань соціально-психологічного супроводу студентів на першому курсі.

4. Результати емпіричного дослідження свідчать про недостатню адаптацію студентів до умов навчання в університеті, особливо після складних подій у країні. Хоча студенти денної форми мають трохи кращі результати, різниця не значна. Виявлено, що студенти заочної форми частіше мають проблеми з адаптацією до навчання та спілкуванням. Головними мотивами для обох форм навчання є прагнення до знань та саморозвитку, проте студенти денної форми більше акцентуються на досягнення успіху та соціальне визнання. Умови навчання в сучасних умовах, включаючи стресові ситуації та онлайн-заняття, ускладнюють адаптацію студентів всіх форм навчання.

5. Розроблено програму підтримки адаптації студентів до навчання у закладі вищої освіти. Програма містить три основні складові:

Інформаційна складова. Надання студентам інформації про особливості навчання у ВНЗ, правила та норми університету, доступні ресурси та послуги. Проведення ознайомчих заходів, таких як екскурсії по університету, зустрічі з адміністрацією та викладачами, семінари з питань академічної успішності та управління часом. Забезпечення можливості для студентів отримати індивідуальні консультації з психологом або іншим фахівцем з питань адаптації.

Психологічна складова. Індивідуальне консультування з психологом з питань, що турбують студентів, таких як тривога, самотність, труднощі у навчанні, проблеми у стосунках з однокурсниками або викладачами. Проведення тренінгів та груп підтримки з питань адаптації до нового середовища, розвитку навичок самоорганізації, стресостійкості, ефективного спілкування та тайм-менеджменту. Допомога студентам у розвитку навичок спілкування, співпраці та командної роботи.

Соціальна складова. Створення умов для розвитку дружніх стосунків та взаємопідтримки між студентами, організація спільних заходів та екскурсій. Заохочення участі студентів у позанавчальній діяльності, таких як курси за інтересами, спортивні секції, волонтерські проекти.

Щоб полегшити процес адаптації, студентам рекомендується уникати негативного спілкування, керувати своїми емоціями та прагнути до досягнення знань, а не тільки отримання диплому. Важливо також усвідомити, що думки матеріалізуються у поведінку, тому краще спрямовувати свої зусилля на позитивні аспекти навчання та життя.

Використання технічних засобів навчання, зокрема комп'ютерної техніки, стає важливим інструментом для збільшення мотивації студентів до навчання. Ці засоби збагачують навчально-методичну роботу, роблячи її більш насиченою, динамічною, творчою та інтенсивною. Використання таких засобів підвищує мотивацію студентів, сприяє полегшенню засвоєння навчального матеріалу, а розробка та впровадження їх є важливим елементом методичної роботи у вищих навчальних закладах. Сучасні технології електронного навчання спрямовані на особистісний розвиток студентів та активізацію їхніх індивідуальних ресурсів. Використання електронних технологій у вищих навчальних закладах сприяє розвитку самостійного мислення, ініціативності та відповідальності студентів, а також зменшує психологічне навантаження на них і на викладачів у процесі обміну знаннями.

Важливим фактором у збільшенні мотивації студентів до навчання є збагачення навчального матеріалу інформацією про останні дослідження та розробки у світовій науці, нові теорії та винаходи, актуальні проблеми і сучасні напрямки розвитку науки в цілому і в конкретній дисципліні.

Розроблена програма підтримки адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі спрямована на створення сприятливих умов для успішної інтеграції першокурсників. Основна мета програми полягає в тому,

щоб кожен студент міг розкрити свої індивідуальні особливості, розвинути соціальні навички та сформувані позитивне ставлення до себе.

Програма адаптації включає різноманітні напрямки діяльності, щоб надати всебічну підтримку студентам. Це включає як групову роботу, спрямовану на формування спільності та підтримку взаємодопомоги між першокурсниками, так і індивідуальну роботу з кожним студентом з метою виявлення та вирішення його потреб та проблем.

Організація заходів для створення позитивного емоційного клімату є важливою складовою програми. Це різноманітні заходи, від тематичних вечірок та культурних заходів до тренінгів з розвитку особистості та спортивних змагань. Також велика увага приділяється сприянню соціальній та волонтерській діяльності серед студентів. Це допомагає студентам відчувати себе частиною спільноти, розширювати своє соціальне коло та розвивати лідерські якості.

Загалом, програма адаптації студентів до навчання спрямована на те, щоб кожен студент відчував підтримку та мав можливість максимально реалізувати свій потенціал у навчанні та особистісному розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук І. П. Особливості адаптації студентів–майбутніх психологів до навчання у вищій школі, 2018. 27 с.
2. Апішева А. Ш. Проблема розробки програми розвитку організаційної культури кафедри вищого навчального закладу. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна робота в сучасному суспільстві: тенденції, виклики, перспективи», м. Полтава, 28 лютого 2019 р. Київ: Університет «Україна», 2019. С. 108-110.
3. Апішева А.Ш. Психологічні особливості розвитку організаційної культури кафедри вищого навчального закладу: дис. канд. психол. наук: 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія. 2020. Київ: Університет «КРОК». 261 с.
4. Атаманчук Н. М. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у закладах вищої освіти за допомогою психологічних арт-практик. 2020. 28 с.
5. Березяк К. М. Психологічні особливості адаптації студентів до навчання в умовах війни. 2022. 11 с.
6. Беш Л.В., Дмитришин Б.Я., Беш О.М., Яскевич О.І., Мацюра О.І. Сучасні можливості підвищення мотивації студентів до навчання. *Львівський клінічний вісник*. 2017. № 1. С. 60-64.
7. Бондаренко К. О., Черкашин А. І. Студентський вік та його вплив на формування індивідуальності. НТУ «ХП», 2017. 30 с.
8. Боришевський М.Й. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. К.: Академвидав, 2010. 416 с.
9. Бужинська С., Стрюкова С. Є. Адаптація студентів ЗВО до дистанційного навчання: психологічний аспект. 2020. 50 с.
10. Березовська Л. Психологічні аспекти адаптації студентів до закладу вищої освіти. *Психологія: теорія і практика*, 2018. С. 20-25.
11. Васильєва Г. Ю. Особливості адаптації студентів до дистанційного навчання в умовах війни. 2022. 87 с.

12. Дектярьова Т. В. Психологічна безпека організації вищих навчальних закладів. *Правничий вісник Університету «КРОК» / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»* 2014. Вип. 18. Київ, 2014. С. 127-132.
13. Жданюк Л. О. Соціально-психологічні особливості студентського віку. *Вісник післядипломної освіти*. Серія: Соціальні та поведінкові науки, (4-5), 2017. С. 28-40.
14. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 304с.
15. Зданевич Л. В. Деякі аспекти студентської дезадаптації в процесі навчання. *Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. Ін-т педагогіки Нац. акад. пед. наук України, Хмельн. гуманіт. пед. акад. Хмельницький*, 2011. Вип. 9. С. 125-128.
16. Іванченко О. З., Мельнікова О. З., Мікаелян Г. Р. Особливості адаптації студентів першого курсу в умовах змішаної форми навчання в період карантинних обмежень. *Медична освіта*, (4), 2021. С. 25-31.
17. Ковальчук О. С. Психологічні умови формування в технічних університетах соціальної відповідальності майбутніх інженерів : автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.10 Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. Київ, 2012. 20 с.
18. Крамаренко І., Корнішева Т., Сілютіна І. Адаптація дистанційного навчання у вищій школі до умов воєнного стану. *Перспективи та інновації науки*, 2022, 4 (9).
19. Клибанівська Т. М. Особливості адаптації до навчальної діяльності студентів-правників. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, (1 (16)), 2019, с. 47-54.
20. Климчук В., Горбунова В. Внутрішня мотивації учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку. Монографія. 2012. URL: <https://www.academia.edu/7384758>

21. Климчук В. Мотиваційний дискурс особистості: на шляху до соціальної психології мотивації. Монографія.
URL: http://eprints.zu.edu.ua/18596/1/Klymchuk_monograg.pdf
22. Кокун О. М. Психофізіологія. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 184 с.
23. Костюшко Г. О., Мищак Л. М. Адаптація студентів першого року навчання до соціального середовища університету як педагогічна проблема. 2020. 9 с.
24. Лазуренко С. І. Розвиток психомоторних якостей студентів технічних ВНЗ. К.: ДП Інформаційно-аналітичне агентство, 2010. 195 с.
25. Левченко Т. І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності. 2011.
URL:
https://books.google.com.ua/books?id=AJ4RCgAAQBAJ&pg=PA3&hl=uk&source=gbg_toc_r&cad=2#v=onepage&q&f=false
26. Литвинчук Н. Б. Проблеми адаптації студентів-практичних психологів до навчання у закладі вищої освіти. 2019. 15 с.
27. Максименко С. Д. Онтогенез особистості. *Практична психологія та соціальна робота*. №9. 2006. С.1-10.
28. Міхеєв А. О., Дейнека С. Є. Основні показники соціально-психологічної адаптації вітчизняних студентів до навчання за умов дистанційної освіти. *Modern problems in science*, 8. 2020. С. 463.
29. Мостова, Т. Психологічні чинники адаптації студентів до навчання в умовах війни. *Наукові перспективи*, 11 (29), 2022.
30. Музика О.Л. Особистісно-ціннісна взаємодія як чинник розвитку педагогічної обдарованості. *Актуальні проблеми психології*: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том VI: Психологія обдарованості. Київ, Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. Вип. 13. С. 6-19.

31. Пенькова О.І. Проблема саморегуляції особистості: ціннісний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. Том 1. 2016. Вип. 2. С. 114-119.
32. Петрук В. А. До питання адаптації першокурсників у ВНЗ. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки: Чернігів, 2013. 34 с.*
33. Сердюк Л. З., Данилюк І. В., Турбан В. В., Пенькова О. І., Володарська Н. Д. Психологічні технології самодетермінації розвитку особистості: монографія / за ред. Л.З. Сердюк. К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018.
34. Розов В. І. Психологічний аналіз адаптивності в екстремальних умовах: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.01. Ін-т психології АПН України: К., 1993. 21 с.
35. Чепелева Н. В., Смульсон М. Л., Зазимко О. В., Гуцол С. Ю. Самопроекування особистості у дискурсивному просторі: монографія / за ред. Н.В. Чепелевої. К.: Педагогічна думка, 2016.
36. Свистун Т. Л. Проблеми адаптації студентів-першокурсників до навчання у вищому навчальному закладі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Психологія і педагогіка. Острог, 2010. Вип. 16. С. 251–257.
37. Семків І. І. Адаптація методики Ш. Шварца «Портрет цінностей» українською мовою. *Практична психологія та соціальна робота. №1. 2013. С.12-28.*
38. Сердюк Л. З. Психологія мотивації учіння майбутніх фахівців: системосинергетичний підхід. К.: Університет «Україна», 2012. 323 с.
39. Сердюк Л. З., Данилюк І. В., Турбан В. В., Пенькова О. І., Володарська Н. Д. та ін. Психологічні технології самодетермінації розвитку особистості: монографія / ред. Л. З. Сердюк. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 192 с.
40. Сердюк Л. З., Яблонська Т. М., Данилюк І. В., Пенькова О. І., Володарська Н. Д. та ін. Психолого-педагогічні основи процесу

самотворення особистості: монографія / ред. Л. З. Сердюк. Київ: Педагогічна думка, 2015. 197 с.

41. Сердюк Л. З., Яблонська Т. М., Пенькова О. І., Володарська Н. Д., Пилипенко Л. І., Антоненко В. В. Самотворення у розвитку особистості: наук.-метод. посіб. / ред. Л. З. Сердюк. Київ: Педагогічна думка, 2015. 93 с.

42. Сердюк Л. З. Особистісна самореалізація та психологічне благополуччя як основні стратегічні лінії мотивації учіння студентів ВНЗ. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Педагогіка та психологія. 2014. Вип. 687. С. 151-159.

43. Сидоренко, Н. І. Розвиток саморегуляції поведінки та її особливості в юнацькому віці. Особистісне зростання: теорія і практика. Збірник наукових праць за матеріалами III-ї Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 27 квітня 2018 року), С. 128-131.

44. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір. К. : Міленіум, 2017.

45. Тітова Т. Психологічний супровід адаптації першокурсників до навчання у ВИШІ. *Психологія і особистість*, (1), 2018, с. 161-170.

46. Шевченко А. М. Психологічні особливості розвитку організаційної культури загальноосвітніх навчальних закладів: дис. канд. психол. наук: 19.00.10 / Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2014, 185 с.

47. Шевченко С. В. Тренінг підвищення особистісного адаптаційного потенціалу студентів та рівня їх розумової працездатності. *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. № 11. С. 17-30.

48. Шеленкова, Н. Л. Дослідження копінг-стратегій в процесі адаптації студентів першого року навчання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Психологічні науки», (1), 2019, 72-77.

49. Штепа О. С. Дефініція внутрішньоорганізованої мотивації. *Актуальні проблеми психології*: збірник наукових праць Інституту психології Г. С.

Костюка. Київ, 2011. Том 11. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Вип. 5. С. 595-602.

50. Штепа О. С. Мотиваційне здоров'я особистості. *Практична психологія та соціальна робота*. № 8. 2012. С. 1-4.

51. Штепа О. С. Особливості резервної мотивації. *Проблеми сучасної психології*: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Вип. 20. Кам'янець-Подільський: Аксіома Кам'янець-Подільського, 2013. С. 758-768.

52. Штепа О. С. Психологічна стратегія мотивування особистості. *Проблеми сучасної психології*: Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Вип. 17. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. С. 763-772.

53. Deci E. L., Ryan R.M. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. New York. 1985. 371 p.

54. Duman İ., Horzum M. B., Randler C. Adaptation of the short form of the intrinsic motivation inventory to Turkish. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(3), 2020, 26-33.

55. Erturk S., Oker K., Luu L. A. N. "I am not an Immigrant. I am an International Student": A Qualitative Study of Adaptation Experiences of Turkish International Students in Germany. *Journal of International Students*, 12(3), 2022, 716-735.

56. Evers A. G., Somogie J. A., Wong I. L., Allen J. D., Cuevas A. G. (2020). The adaptation and evaluation of a pilot mindfulness intervention promoting mental health in student athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 15(3), 206-226.

57. Gelles L. A., Lord S. M., Hoople G. D., Chen D. A., Mejia J. A. Compassionate flexibility and self-discipline: Student adaptation to emergency

- remote teaching in an integrated engineering energy course during COVID-19. *Education Sciences*, 10(11), 2020, 304.
58. Ivemark B., Ambrose A. Habitus adaptation and first-generation university students' adjustment to higher education: A life course perspective. *Sociology of Education*, 94(3), 2021, 191-207
59. Kasalak G., Dagyar M. The Adaptation of Teacher Enthusiasm Scale into Turkish Language: Validity and Reliability Study. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 12(2), 2020, 797-814.
60. Mardieva G. Technology of social adaptation of students of the I course of pedagogical higher education. *International Journal on Integrated Education*, 2(6), 2019, 169-178.
61. Motivation to learn. By Monique Boekaerts. URL: <https://iaaed.org/downloads/prac10e.pdf>
62. Niermeyer R., Seyffert M. Motivation. Freiburg, 2003.
63. Shtepa O. Characteristics and principles of the conception of resource-oriented teaching. *Journal of Education, Culture and Society*. 2015. №2. p.151-160.
64. Su A., He W., Huang T. Sociocultural adaptation profiles of ethnic minority senior high school students in mainland China: A latent class analysis. *Sustainability*, 11(24), 2019, 69-42.
65. Uktamovich R. B., Rakhmatullaevna R. D. Features of studying the level of psychological readiness of a seven-year-old child's adaptation to school. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol*, 7(12), 2019.
66. Veronese G., Pepe, A. Cross-cultural adaptation, psychometric proprieties and factor structure of the Multidimensional Student Life Satisfaction Scale (MSLSS): A study with Palestinian children living in refugee camps. *Current Psychology*, 39(5), 2020, 1853-1862.
67. Yam F. C., Kumcağız H. Adaptation of general phubbing scale to Turkish culture and investigation of phubbing levels of university students in terms of various variables. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 7(1), 2020, 48-60.